

til at blive vaer —, at, naar der er Spørgsmaal om med energist indre Conseqvents at gjennemtrænge lige indtil de mindste Bestemmelser i en Lov, saa opnaaes det lettere — ligesom det iøvrigt ogsaa er den korteste Vej — ved at Lovene forfattes, stadfæstes og besegles af een Mand, end ad denne lange og besværlige Vej. Folkene i Europa have imidlertid erklæret sig for, hellere at ville have Lovene tilvebragte ad denne lange og besværlige Vej, selv om de derfra skulde beholde nogle smaa Spor af gjensidige Hjærnelser og Tilnærnelser i det Enkelte; de have troet, at de i det Hele og Store sik desuagtet paa den Naade mere velgjørende Love; og til denne Anskuelse bekjender jeg mig ogsaa. — Den samme ærede Rigsdagsmand er kommen tilbage paa, hvad en æret Taler (Mau) tidligere stærkt havde fremhævet, om Bønskeligheden af at holde Regnskab over og reducere til Penge de communale Udgifter. Naar dette gjøres gjældende fra den Side, som den ærede Taler nærmest særligen fremhævede, saa viser det sig jo ved første Diefast, idetmindste for mig, noget Mere, som jeg kan lade staae og gjælde i saa Henseende. Imidlertid maa jeg tillade mig at bemærke, netop med Hensyn til det Exempel, som er anført, at jeg ikke kan være enig med ham om den ommeldte Degne-Udelse. Jeg er rigtignok ikke meget stærk i disse Forhold, men jeg troer dog at vide Saameget, at, dersom derved forstaaes Degne-Træven, saa maa denne betragtes som en Tiende; og der er da Ingen, som vil kalde Tienden en Communalafgift. Skal der derimod (Orsted: De saakaldte smaa Degnerettigheder, Brød, Ost o. s. v.) derved menes Ug, Ost, Smør eller deslige, saa tør jeg troe, at det i hvert enkelt Tilfælde maa være nærmere bestemt, hvem disse svares til. Efter min Mening, saa ere de henlagte enten til Skolelæreren eller til Skolevæsenet. Svares de til Skolevæsenet, saa maae de formeentligen findes, eller burde findes, i Skolevæsenets Regnskab; tilhøre de derimod Skolelæreren, saa maae de formodentlig, — jeg drifter mig ikke til at have en ganske afgjørende Mening derom — saa maae de formodentlig være Communen som saadan uvedkommende. Jeg seer derfor ikke, at Bønskelighederne ere saa

overveiende, som det forekommer den høitærede Taler i saa Henseende. Forøvrigt beder jeg endnu om Tilladelse til at bemærke, at, naar vi fastholde en Censur, og endda fastholde en, der fra mange Sider betegnes som en smaalig Censur, saa kan der, efter min Overbeviisning, være Sammenhæng deri. Thi det kommer ikke nær saameget an paa, at det er saa meget stort, hvad der skal eies eller respectivt ydes, for at vise, at man ikke er bestidelsesløs. Men det kommer an paa, at det igjennem Loven kommer til Bevidsthed og holdes i Bevidsthed hos Folket, at der, ved Siden af den blotte personlige Existens, endnu kræves et andet Moment, som skal komme i Betragtning, et Hensyn til Formuen.

Orsted: Maaite jeg gjøre en kort personlig Bemærkning?

Formanden: Den ærede Landsthingsmand har allerede havt Ordet to Gange, men jeg antager ikke, at Thinget har Noget imod, at det atter gives ham (Nei).

Orsted: Jeg vil blot bemærke, at de Udgifter, der erlægges umiddelbart til Skolelæreren, udgjøre en Deel af Skolelærernes Løn og er altsaa vistnok at betragte som en Communalafgift, uagtet de ikke gaae igjennem Communen, men svares directe til Skolelæreren, som Communen har at lønne (Ja).

Schytte: Dersom jeg i det Hele kunde gaae ind paa dette Lovudkast, vilde jeg holde mig til, hvad den ærede 4de Landsthingsmand for 1ste Kreds (Blekingberg) har udtalt, men der har ligesaa det Dieblif, jeg første Gang gjennemlæste Lovudkastet, reist sig en stor Tvivl hos mig om, hvorvidt det var rigtigt at udfille en enkelt Deel af Communalvæsenet og uden at behandle Sagen i sin Heelhed, at ordne denne Deel ved Lov, og disse Tvivl og Betæneligheder ere indtil dette Dieblif ikke blevne hævede ved hvad jeg har hørt. Jeg kan ikke komme ud over, at det kan være rigtigt at begynde at ordne Forholdet saaledes, at man først organiserer, hvem der skal have Raadigheden, forinden man har begrundet, hvad der skal raades over, i dette Tilfælde, forinden man har bestemt Myndighedens Grændser, eller, som en æret Rigsdagsmand betegnede det, Myndighedens Grad. Det er dog ganske vist,